EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

4. mai 2006 *

Kohtuasjas C-169/04,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel VAT and Duties Tribunal'i, London (Ühendkuningriik) 2. aprilli 2004. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 5. aprillil 2004, menetluses

Abbey National plc,

Inscape Investment Fund

versus

Commissioners of Customs & Excise,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees A. Rosas, kohtunikud J. Malenovský, S. von Bahr (ettekandja), A. Borg Barthet ja U. Lõhmus,

kohtujurist: J. Kokott,
kohtusekretär: vanemametnik M. Ferreira,

arvestades kirjalikus menetluses ja 10. märtsi 2005. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— Abbey National plc, esindajad: *barrister* J. Woolf, advokaat J.-C. Bouchard, keda volitas *solicitor* R. Croker,

— Ühendkuningriigi valitsus, esindajad: K. Manji, E. O'Neill ja S. Nwaokolo, keda abistas *barrister* R. Hill,

— Luksemburgi valitsus, esindaja: S. Schreiner,

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: R. Lyal,

olles 8. septembri 2005. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab nõukogu 17. mai 1997. aasta kuuenda direktiivi 77/388/EMÜ kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas (EÜT L 145, lk 1; ELT eriväljaanne 09/01, lk 23; edaspidi „kuues direktiiv") artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tõlgendamist.

2 Eelotsusetaotlus on esitatud Abbey National plc (edaspidi „Abbey National") ja Inscape Investment Fund ning Commissioners of Customs & Excise (edaspidi „Commissioners") vahelises kahes kohtuvaidluses, mis puudutavad esiteks teatud hulga trustina asutatud tegevusloa alusel tegutsevate avatud investeerimisfondide (*authorised unit trusts*) ja avatud investeerimisühingute (*Open-ended investment company*, edaspidi „OEIC") depoopankade osutatud teenuste ja teiseks OEIC fondivalitseja volituse alusel kolmandaks isikuks oleva äriühingu osutatud haldamis- ja raamatupidamisteenuste maksustamist.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

3 Kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkt d on sõnastatud järgmiselt:

„Ilma et see piiraks ühenduse muude sätete kohaldamist, vabastavad liikmesriigid enda kehtestatud tingimustel, mille eesmärk on tagada maksuvabastuse nõuetekohane ja arusaadav kohaldamine ning ennetada võimalikku maksudest kõrvalehoidumist, maksustamise vältimist ja muid kuritarvitusi, maksust järgmised tegevusalad:

[...]

d) järgmised tehingud:

1. krediidi andmine ja vahendamine ning krediidi haldamine krediidiandja poolt;

2. krediiditagatiste või muude tagatiste vahendamine või nendega seotud tehingud ja krediiditagatiste haldamine krediidiandja poolt;

3. hoiuste ja arvelduskontode, maksete, ülekannete, võlgade, tšekkide ja muude vabalt kaubeldavate maksevahenditega (v.a võlgade sissenõudmine ja faktooring) seotud tehingud, sh nende vahendamine;

4. seadusliku maksevahendina kasutatava vääringu, pangatähtede ja müntidega (v.a kollektsiooniesemed) seotud tehingud, sealhulgas nende vahendamine; „kollektsiooniesemetena" käsitatakse kuld-, hõbe- või muust metallist münte ning pangatähti, mida tavaliselt seadusliku maksevahendina ei kasutata, ja numismaatilise väärtusega münte;

5. tehingud, sh vahendamine, v.a haldamise ja hoidmisega seotud, mis on seotud aktsiate ja osadega, osalusega äriühingutes ja ühendustes, võlakirjadega ning teiste väärtpaberitega, v.a:

— dokumendid, mis tõendavad omandiõigust kaubale,

— artikli 5 lõikes 3 osutatud õigused või väärtpaberid;

6. liikmesriikide määratletud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamine".

4 Nõukogu 20. detsembri 1985. aasta direktiivi 85/611/EMÜ avatud investeerimisfonde (UCITS) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜTL 375, lk 3; ELT eriväljaanne 06/01, lk 139) artikli 1 lõige 2 määratleb avatud investeerimisfondidena (edaspidi „UCITS") fonde:

„— mille ainus eesmärk on avalikkuselt kaasatud kapitali ühine investeerimine vabalt kaubeldavatesse väärtpaberitesse ning mis toimivad riski hajutamise põhimõttel,

ja

— mille osakud ostetakse või võetakse osakuomanike nõudmisel tagasi otse või kaudselt nende fondide varast. [...]"

5 Sama artikli 1 lõike 3 kohaselt võib sellise fondi asutada vastavalt seadusele kas lepinguõiguse (fondivalitseja juhitavad lepingulised fondid) või investeerimisfondide õiguse (avatud investeerimisfondid) või põhikirja (investeerimisühingud) alusel. Direktiivi 85/611 mõttes puudutab mõiste „avatud investeerimisfond" ka *unit trust*'i.

6 Vastavalt selle direktiivi artikli 4 lõikele 1 võib avatud investeerimisfond (UCITS) tegutseda ainult selle liikmesriigi, kus ta paikneb, pädevatelt ametiasutustelt (edaspidi „pädevad ametiasutused") saadud tegevusloa alusel. Selline tegevusluba kehtib kõigis liikmesriikides.

7 Sama direktiivi artikli 4 lõikest 2 tuleneb, et avatud investeerimisfondil peab olema fondivalitseja ja depoopank, samal ajal kui investeerimisühingul on samasugune kohustus omada depoopanka, kuid mitte fondivalitsejat.

8 Direktiivi 85/611 artikli 7 lõike 1 ja artikli 14 lõike 1 kohaselt tuleb lepingulise fondi vara ja investeerimisühingu vara anda depoopanka hoiule.

9 Mis puudutab lepingulist fondi selle direktiivi artikli 7 lõike 3 mõttes, siis tuleb depoopangal peale selle:

„a) tagada, et lepingulise fondi nimel või fondivalitseja poolt sooritatud osakute müük, väljalaskmine, tagasiostmine, tagasivõtmine ja tühistamine toimuks kooskõlas seaduse ja fonditingimustega;

b) tagada, et osakute maksumuse väljaarvestamine toimuks kooskõlas seaduse ja fonditingimustega;

c) täita fondivalitseja korraldusi, kui need pole vastuolus seaduse ja fonditingimustega;

d) tagada, et lepingulise fondi varaga seotud tehingute korral kantakse investeerimisfondile teenustasu üle tavapärase ajavahemiku jooksul;

e) tagada, et lepingulise fondi sissetulekut kasutatakse kooskõlas seaduse ja fonditingimustega."

10 Sama direktiivi artikli 14 lõige 3 täpsustab investeerimisühingute kohta, et lisaks vara hoidmisele tuleb depoopangal:

„a) tagada, et äriühingu poolt või tema nimel sooritatud osakute müük, väljalaskmine, tagasiostmine, tagasivõtmine ja tühistamine toimub kooskõlas seaduse ja äriühingu põhikirjaga;

b) tagada, et äriühingu varaga seotud tehingute puhul kantakse talle teenustasu üle tavapärase ajavahemiku jooksul;

c) tagada, et äriühingu sissetulekut kasutatakse kooskõlas seaduse ja äriühingu põhikirjaga."

11 Direktiivi 85/611 artiklite 9 ja 16 kohaselt kannab depoopank kooskõlas selle riigi seadustega, kus paikneb vastavalt fondivalitseja ja investeerimisühingu registrisse kantud asukoht, vastutust fondivalitseja ning osakuomanike ees igasuguse neile tekkinud kahjumi eest, mille põhjuseks on depoopanga õigustamatu toimetulematus oma kohustustega või nende väär täitmine.

12 Selle direktiivi artikli 10 lõike 1 ja artikli 17 lõike 1 kohaselt ei saa üks ja sama äriühing tegutseda niihästi fondivalitseja ja investeerimisühingu kui ka depoopangana.

13 Selleks, et reguleerida fondivalitsejate ja lihtsustatud emissiooniprospektidega seonduvat, muudeti direktiivi 85/611 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. jaanuari 2002. aasta direktiiviga 2001/107/EÜ (EÜT L 41, lk 20; ELT eriväljaanne 06/04, lk 287) ja avatud investeerimisfondide (UCITS) investeeringute osas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. jaanuari 2002. aasta direktiiviga 2001/108/EÜ (EÜT L 41, lk 35; ELT eriväljaanne 06/04, lk 302). Direktiivi 85/611 artikli 5 lõike 2 teine lõik muudetud redaktsioonis viitab sama direktiivi II lisale, mis sisaldab loetelu avatud investeerimisfondide ja investeerimisühingute valitsemise alla arvatud ülesannetest, kusjuures see loetelu ei ole lõplik. Loetelu hõlmab järgmisi ülesandeid:

„— Investeeringute haldamine

— Haldamine:

a) õigusteenused ja fondivalitsemisega seotud raamatupidamisteenused;

b) klientide päringud;

c) väärtuse ja hinna määramine (sh maksudeklaratsioonid);

d) õigusnormidele vastavuse järelevalve;

e) osakuomanike registri pidamine;

f) tulu jaotamine;

g) osakute emiteerimine ja väljaostmine;

h) lepingutega seotud arveldamine (sh tõendite saatmine);

i) dokumentide säilitamine.

— Turustamine"

14 Direktiivi 85/611 artikli 5g lõige 1 muudetud redaktsioonis, mida sama direktiivi artikli 13b alusel samuti kohaldatakse investeerimisühingute suhtes, kes ei ole määranud käesoleva direktiivi alusel tegevusloa saanud fondivalitsejat, näeb fondivalitsejatele ette võimaluse teatud tingimustel „fondivalitseja majandustegevuse tõhustamiseks delegeerida ühe või mitu oma ülesannet kolmandatele isikutele".

Siseriiklikud õigusnormid

15 1994. aasta käibemaksuseaduse (Value Added Tax Act 1994) IX lisa, rühma 5 punktide 9 ja 10 kohaselt käsitletakse Ühendkuningriigis *authorised unit trust*'e (punkt 9) ja OEIC-sid (punkt 10) „eriotstarbeliste investeerimisfondidena" kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 mõttes.

16 Direktiiv 85/611 võeti Ühendkuningriigis üle 2000. aasta finantsteenuste ja -turgude seadusega (Financial Services and Markets Act 2000, edaspidi „FSMA"), mille kohaldamisala on sellest direktiivist siiski tunduvalt laiem.

17 Vastavalt FSMA-le on *authorised unit trust* ühine investeerimiskava, mille vara hoiab osalejate nimel trust ja millele on antud tegevusluba. Investorid ostavad ja müüvad selle kava raames fondiosakuid. Kui fondivalitseja ei osta investorilt tagasi osakuid ega müü neid viimasele, antakse välja või tagastatakse uued osakud iga kord, kui investor osakuid ostab või müüb.

18 Tulenevalt ühistele investeerimiskavadele kohaldatavatest eeskirjadest, mis sisalduvad finantsteenuste eest vastutava ametkonna (Financial Services Authority) „Collective Investment Schemes Sourcebook'is" (edaspidi „CIS Sourcebook"), on *authorised unit trust*'i fondivalitseja kohustatud viimast haldama vastavalt usalduslepingule, CIS Sourcebook'i eeskirjadele ja kõige värskemale prospektile.

19 Eelotsusetaotluses märgitakse, et OEIC on teatud liiki ühine investeerimiskava, mis on analoogne avatud investeerimisfondile, kuid selle asemel, et seda reguleeriks truste puudutav õigus, on tal äriühingu struktuur. Peale FSMA sätete reguleerivad

OEIC-sid eelkõige avatud investeerimisühingutele 2001. aastal kohaldatavad määrused (Open-Ended Investment Companies Regulations 2001, edaspidi „OEIC Regulations"). OEIC-l on muutuv põhikapital selliselt, et juhul, kui investor soovib äriühingusse investeerida, antakse välja uusi aktsiaid, ja kui ta soovib investeeringust loobuda, siis need hüvitatakse.

20 OEIC Regulations nõuab, et OEIC tegevust peab juhtima vähemalt üks tegevusloa saanud äriühingu juht (Authorised Corporate Director, edaspidi „ACD"). Viimane peab olema tegevusloa saanud füüsiline isik, kellele on antud juhina tegutsemise õigus.

21 FSMA-s ja CIS Sourcebook'is kirjeldatakse *authorised unit trust*'i depoopanka mõistega *trustee*, samas kui OEIC Regulations'is nimetatakse OEIC depoopanka „depoopangaks".

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

22 Abbey National Unit Trust Managers Limited ja Scottish Mutual Investement Managers Limited, mis on Abbey National'iga ühiseks käibemaksukohustuslaseks oleva isikuteühenduse liikmed, on mõlemad vastavalt viieteistkümne ja üheteistkümne *authorised unit trust*'ide fondivalitsejad.

23 Viimaste *trustee*'d on kas Clydesdale Bank plc (edaspidi „Clydesdale"), Citicorp Trustee Company Limited (edaspidi „Citicorp") või HSBC Bank plc (edaspidi „HSBC"). Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et viimased võtsid oma *trustee*

ülesannete täitmise eest üldist tasu. Kuigi Clydesdale ja HSBC tegutsesid ka hoidjatena, ei sisaldanud neile arvetel esitatud *trustee* üldised tasud kogu hoidmisteenust, mille osas oli ette nähtud eraldi tasu, samas kui Citicorp, olles *trustee*, ei tegutsenud hoidjana.

24 Inscape Investment Limited määrati Inscape Investment Fund'i ACD-ks ja Abbey National Asset Managers Limited kolme teise OEIC ACD-ks. Inscape Investments Limited ja Inscape Investment Fund on samuti Abbey National'iga ühiseks käibemaksukohustuslaseks oleva isikuteühenduse liikmed.

25 Citicorp määrati nende nelja OEIC depoopangaks ning ta võtab oma ülesannete täitmise eest üldist tasu. Ka viimaste huvides ei tegutse ta hoidjana.

26 2000. aasta lõpus sõlmis Inscape Investement Limited Bank of New York Europe Limited'iga ning hiljem Bank of New York'iga (edaspidi „Bank of New York") kokkuleppe Inscape Investment Fund'i raamatupidamise kohta. Selle kokkuleppe alusel kohustus viimane osutama rea teenuseid, mille talle oli delegeerinud Inscape Investments Limited, eelkõige tulu suuruse ja fondiosakute või -aktsiate hinna arvutamine, olemasoleva vara hindamine, raamatupidamine, tulude jaotamiseks deklaratsioonide ettevalmistamine, teabe ja dokumentatsiooni hankimine korrapärasteks aruanneteks ja maksude, statistika ja käibedeklaratsioonide esitamiseks, samuti tulude prognoosimine.

27 Bank of New York oli kohustatud osutama ka muid teenuseid nagu andmetöötlus, fondide ühtlustamine, kohustuste ja kulude välja arvutamine ja registreerimine, äriühingu ürituste registreerimine, igapäevase hinnaülevaaate edastamine pressile,

maksu- ja käibedeklaratsioonide koostamine, samuti Inglise Pangale deklaratsioonide koostamine, tulude jaotamise ja tootluse määra arvutamine ning Inscape Investments Limited'i ja/või depoopanga esitatud küsimustele vastamine.

28 Abbey National esitas kaebuse põhjusel, et mitmed *authorised unit trust*'ide *trustee*'d, mis haldavad tema filiaale, küsisid käibemaksu, ja Inscape Investments Fund põhjusel, et temalt nõudis käibemaksu tema depoopank.

29 Peale selle vaidlustab Abbey National Bank of New York'i poolt fondijuhina Inscape Investments Limited'ile osutatud haldamis- ja raamatupidamisteenuste eest esitatud arvetel märgitud käibemaksu.

30 Abbey National väidab veel, et Bank of New York'i osutatud teenused olid käibemaksust vabastatud, kuna nende puhul oli tegemist vastavalt kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktile 6 „eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisega". Ta märgib selle kohta, et fondi juhtimine moodustab sellest haldamisest ilmselge osa ning et alltöövõtulepingut koos haldamise juhtimise aspektidega, või suure osaga neist, mis moodustavad haldamisele omase ja olulise osa, ei tuleks kohelda erinevalt investeerimisvalikut puudutavate teatud otsustega seotud alltöövõtulepingutest.

31 Abbey National ja Inscape Investment Fund väidavad lisaks, et muud teenused kui hoidmisteenused, mida osutasid *authorised unit trust*'i *trustee*'d ja OEIC depoopangad, on samuti kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 kohaselt käibemaksust vabastatud. Haldamisülesannete hulka arvati ka kontrolliülesanne ja depoopanga või *trustee* poolt otsuste tegemine.

32 Eelotsusetaotlusest tuleneb, et Commissioner'ide arvates on eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisele omane ja oluline ülesanne investeeringute haldamine, mis hõlmab selle halduse esemeks oleva vara valikut ja üleandmist. Nad väidavad, et see jätab maksuvabastuse kohaldamisalast välja *trustee*'de ja depoopankade osutatavad teenused, kuna viimased ei ole üldjuhul otseselt seotud investeeringute haldamist puudutavate igapäevaste otsustega ning et nende esmane ülesanne on kaitsta tarbijat ja investorit. See jätab maksuvabastuse kohaldamisalast välja ka fondijuhi osutatavad haldamisteenused, kuna ükski neist ei ole seotud haldamise esemeks oleva vara valiku ja üleandmisega.

33 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 ette nähtud maksuvabastuse ulatus ei ole selge. Ta toob sellega seoses välja eri liikmesriikide erineva praktika, mis puudutab selliste tehingute käsitlemist, nagu on kõne all põhikohtuasjas.

34 Neil asjaoludel otsustas VAT and Duties Tribunal, London menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1) Kas kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 ette nähtud „liikmesriikide määratletud eriotstarbeliste investeerimisfondide" maksust vabastamine (inglisekeelses versioonis: *the management of special investment funds as defined by Member States*) tähendab seda, et liikmesriikidel on pädevus kindlaks määrata tegevused, mis kuuluvad eriotstarbeliste investeerimisfondide „haldamise" alla ja määratleda eriotstarbelised investeerimisfondid, mille suhtes maksuvabastust kohaldatakse?

2) Kui vastus esimesele küsimusele on eitav ja kui kuuenda käibemaksudirektiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 esinevale „haldamise" mõistele tuleb ühenduse õiguse mõistes anda autonoomne tõlgendus direktiivi 85/611 [...] valguses, siis kas depoopanga või *trustee* osutatud teenused, mille kohta esitati arve ja mida osutati teenuste raames vastavalt direktiivi [85/611] artiklitele 7 ja 14, kohaldatavatele siseriiklikele sätetele ja fonditingimustele, on maksust vabastatud „eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamise" teenused kuuenda käibemaksudirektiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 mõttes?

3) Kui vastus esimesele küsimisele on eitav ja kui „haldamise" mõistele tuleb anda ühenduse õiguse mõistes autonoomne tõlgendus, siis kas kuuenda käibemaksudirektiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud „eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamise" maksust vabastamist kohaldatakse kolmandaks isikuks oleva fondivalitseja poolt fondide haldamise raames osutatud teenustele?"

Esimene küsimus

35 Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib esimeses küsimuses sisuliselt seda, kas kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud eriotstarbeliste investeerimisfondide „haldamise" mõiste on ühenduse õiguse mõistes autonoomne mõiste, mille sisu ei või liikmesriigid muuta.

Euroopa Kohtule esitatud märkused

36 Abbey National, Luksemburgi valitsus ja Euroopa Ühenduste Komisjon leiavad, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 sätestatud „liikmesriikide

määratletud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamise" maksust vabastamist tuleb tõlgendada nii, et see ei anna liikmesriikidele õigust määratleda fondide „haldamise" mõistega hõlmatud tegevusi.

37 Ühendkuningriigi valitsus seevastu väidab, et see maksuvabastus annab liikmesriikidele selle õiguse ning samuti õiguse määratleda eriotstarbelised investeerimisfondid, mille suhtes maksuvabastust kohaldatakse.

Euroopa Kohtu hinnang

38 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on kuuenda direktiivi artiklis 13 ettenähtud maksuvabastused ühenduse õiguse autonoomsed mõisted ning neile tuleb seetõttu ka anda ühenduse määratlus, mille eesmärk on välistada käibemaksusüsteemi liikmesriigiti erinev kohaldamine (vt eelkõige 12. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas C-358/97: komisjon *vs.* Iirimaa, EKL 2000, lk I-6301, punkt 51; 3. märtsi 2005. aasta otsus kohtuasjas C-428/02: Fonden Marselisborg Lystbådehavn, EKL 2005, lk I-1527, punkt 27 ja 1. detsembri 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-394/04 ja C-395/04: Ygeia, EKL 2005, lk I-10373, punkt 15).

39 Kui liikmesriigid ei või seetõttu muuta nende sisu, eriti kohaldamistingimuste määratlemisel, ei ole see siiski nii juhul, kui nõukogu on jätnud maksuvabastuse teatud tingimuste määratlemise nende hooleks (vt 28. märtsi 1996. aasta otsus kohtuasjas C-468/93: Gemeente Emmen, EKL 1996, lk I-1721, punkt 25).

40 Järelikult tuleb uurida kas kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6 jätab nii „eriotstarbelise investeerimisfondi" kui nende fondide „haldamise" mõiste määratlemise liikmesriikide hooleks või puudutab see nendest mõistetest vaid esimest.

41 Selle kohta tuleb sedastada, et kui selle sätte inglis- ja hollandikeelsed versioonid on viimase ulatuse suhtes kahemõttelised, siis tuleneb eelkõige taani-, saksa-, prantsus- ja itaaliakeelsetest versioonidest, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6 viitab liikmesriikide antud määratlustele üksnes selles osas, mis puudutab „eriotstarbeliste investeerimisfondide" mõistet.

42 Siseriiklikule õigusele tehtud viite piiratud ulatust, nagu see tuleneb eelkõige taani-, saksa-, prantsus- ja itaaliakeelsetest versioonidest, kinnitab selle kontekst, kuuenda direktiivi ülesehitus ja eesmärk välistada käibemaksusüsteemi liikmesriigiti erinev kohaldamine.

43 Järelikult tuleb esimesele küsimusele vastata, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud eriotstarbeliste investeerimisfondide „haldamise" mõiste on ühenduse õiguse autonoomne mõiste, mille sisu ei või liikmesriigid muuta.

Teine ja kolmas küsimus

44 Teises ja kolmandas küsimuses, mida tuleks uurida koos, küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt seda, kas kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d

alapunkti 6 tuleb tõlgendada nii, et „eriotstarbelise investeerimisfondi" mõiste alla kuuluvad, või nii, et selle alla ei kuulu:

— vastavalt direktiivi 85/611 artiklitele 7 ja 14, kohaldatavatele siseriiklikele sätetele ja fonditingimustele osutatud teenused, mille eest depoopank on esitanud arve, ja

— kolmandaks isikuks oleva fondivalitseja osutatud fondide haldamis- ja raamatupidamisteenused.

Euroopa Kohtule esitatud märkused

45 Abbey National ja Luksemburgi valitsus väidavad, et vastavalt direktiivi 85/611 artiklitele 7 ja 14, kohaldatavatele siseriiklikele sätetele ja fonditingimustele on teenuste raames depoopanga või *trustee* osutatud teenused, mille kohta on esitatud arve, kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 mõttes maksust vabastatud teenused.

46 Viimane säte hõlmab ka kolmandaks isikuks oleva fondivalitseja poolt fondide haldamise raames osutatud teenuseid.

47 Ühendkuningriigi valitsus väidab, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 esinevat eriotstarbeliste investeerimisfondide „haldamise" mõistet tuleb mõista sellisena, mis viitab eriotstarbelise investeerimisfondi valitseja teostatud investeeringute haldamise põhiülesandele.

48 Nimetatud maksuvabastus ei laiene eriotstarbelise investeerimisfondi vara hoidmise või fondivalitseja tegevuse järelevalve raames depoopanga või *trustee* osutatud teenustele, mille kohta on esitatud arve ja mille eesmärk on tagada, et seda osutatakse kooskõlas seaduse ja fonditingimustega.

49 Samadel põhjustel ei kohaldata nimetatud maksuvabastust ka teenustele, mis on puhtalt haldusalased ja mida alltöövõtu raames osutab fondide raamatupidamist teostav fondijuht fondivalitsejale.

50 Komisjoni arvates hõlmab „eriotstarbelise investeerimisfondi haldamise" mõiste kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 mõttes kõiki teenuseid, mis on fondide kasutamisega lähedalt seotud, st investeerimispoliitika kindlaksmääramist, vara omandamist ja müüki.

51 Seega ei ole vastavalt direktiivi 85/611 artiklitele 7 ja 14, siseriiklikele eeskirjadele ja fonditingimustele depoopanga osutatud teenuste puhul tegemist fondide haldamisega kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 mõttes.

52 Kolmandaks isikuks oleva fondivalitseja osutatud fondide haldamisteenused ei kujuta endast samuti fondihaldamist selle sätte mõttes.

Euroopa Kohtu hinnang

53 Esialgu tuleb sedastada, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6 puudutab eriotstarbelisi investeerimisfonde sõltumata nende õiguslikust vormist. Seega kuuluvad selle sätte kohaldamisalasse nii lepinguõiguse alusel loodud investeerimisfondid või trustid kui põhikirja alusel loodud avatud investeerimisfondid.

54 Kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 kontekstist ega sõnastusest ei ilmne, et seadusandja kavatsus oli piirata selle sätte kohaldamist üksnes lepinguõiguse alusel loodud avatud investeerimisfondidele või trustidele.

55 Tegelikult ei olnud kuuenda direktiivi vastuvõtmise ajal ühenduse terminoloogia antud valdkonnas veel ühtlustatud, kuna direktiiv 85/611, mis määratleb oma artikli 1 lõikes 3 UCITS-i, võeti vastu alles 1985. aastal. Peale selle, kui direktiivi 85/611 artikli 1 lõike 3 prantsus- ja itaaliakeelsed versioonid, osutades lepinguõiguse alusel loodud avatud investeerimisfondidele, kasutavad sama väljendit, mida kasutatakse kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6, siis teiste selle sätte keeleversioonide, eelkõige inglise, saksa, taani ja hollandi keele puhul see nii ei ole.

56 Peale selle, mis puudutab kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 kohaldamist avatud investeerimisfondide ja investorite (osakuomanike) vahelistele tehingutele, on selle sätte, mis vabastab käibemaksust lepinguõiguse alusel loodud investeerimisfondide või trusti haldamise, kuid mitte põhikirja alusel loodud avatud investeerimisfondide haldamise, mis tahes muu tõlgendamine vastuolus neutraalse

maksustamise põhimõttega, millel kuuenda direktiiviga kehtestatud ühine käibemaksusüsteem põhineb ja mis keelab käibemaksuga maksustamisel samalaadseid tehinguid tegevaid ettevõtjaid erinevalt kohelda (vt 16. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-382/02: Cimber Air, EKL 2004, lk I-8379, punktid 23 ja 24 ning 8. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-280/04: Jyske Finans, EKL 2005, lk I-10683, punkt 39).

57 Järgmisena tuleb uurida eriotstarbeliste investeerimisfondide „haldamise" mõiste sisu.

58 Selles osas tuleb sedastada, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6 selle mõiste määratlust ei sisalda.

59 Nimetatud sätet tuleb seega tõlgendada sätte enda konteksti, selle direktiivi eesmärkide ja ülesehituse valguses, võttes eriti arvesse sättega kehtestatud maksuvabastuse *ratio legis*'t (vt selle kohta 18. novembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-284/03: Temco Europe, EKL 2004, lk I-11237, punkt 18 ja eespool viidatud kohtuotsus Fonden Marselisborg Lystbådehavn, punkt 28).

60 Kõigepealt tuleb meenutada, et kuna kuuenda direktiivi artiklis 13 sätestatud maksuvabastused kujutavad endast erandit üldreeglist, mille kohaselt maksustatakse käibemaksuga maksukohustuslase poolt osutatud iga tasuline teenus, tuleb neid tõlgendada kitsalt (vt eelkõige 12. juuni 2003. aasta otsus kohtuasjas C-275/01: Sinclair Collis, EKL 2003, lk I-5965, punkt 23 ja 20. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-8/01: Taksatorringen, EKL 2003, lk I-13711, punkt 36).

61 Lisaks sellele tuleneb direktiivi 85/611 artikli 1 lõikest 2, et UCITS-i tehingud hõlmavad avalikkusest kaasatud kapitali ühist investeerimist vabalt kaubeldavatesse väärtpaberitesse. UCITS-id koostavad ja valitsevad väärtpaberite portfelle tasu eest märkijate nimel viimaste poolt osade ostmisel hoiustatud kapitali abil (vt 21. oktoobri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-8/03: BBL, EKL 2004, lk I-10157, punkt 42).

62 Nagu kohtujurist on oma ettepaneku punktis 68 märkinud, on kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 sätestatud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisega seotud tehingute maksust vabastamise eesmärk eelkõige lihtsustada väikeinvestoritel investeerimisfondide abil investeerimist. Selle sätte alapunkti 6 eesmärk on tagada, et ühine käibemaksusüsteem oleks väärtpaberitesse otse tehtavate investeeringute ja investeerimisfondi vahendaja abil tehtavate investeeringute vahelise valiku tegemisel maksualaselt neutraalne.

63 Sellest tulenevalt puudutab see maksuvabastus neid tehinguid, mis on avatud investeerimisfondide tegevusele omased.

64 Järelikult kuuluvad kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 kohaldamisalasse lisaks investeeringute haldamise ülesannetele ka need avatud investeerimisfondide endi haldamise ülesanded, mis on märgitud muudetud direktiivi 85/611 II lisas, pealkirja „Haldamine" all ja mis on avatud investeerimisfondide haldamisele omased.

65 Seevastu ei puuduta see säte avatud investeerimisfondide depoopanga ülesandeid, nagu need on märgitud direktiivi 85/611 artikli 7 lõigetes 1 ja 3 ning artikli 14 lõigetes 1 ja 3. Need ülesanded ei kuulu avatud investeerimisfondide haldamise, vaid viimaste tegevuse kontrollimise ja järelevalve alla, mille eesmärk on tagada, et avatud investeerimisfondi haldamine oleks seadusega kooskõlas.

66 Mis puudutab fondide haldamis- ja raamatupidamisteenuseid, mida osutab kolmandaks isikuks olev fondivalitseja, siis tuleb kõigepealt märkida, et nagu kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktide 3 ja 5 kohaselt maksust vabastatud tehingute puhul (vt 5. juuni 1997. aasta otsus kohtuasjas C-2/95: SDC, EKL 1997, lk I-3017, punkt 32), määratletakse nimetatud artikli alapunktis 6 nimetatud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamine osutatud teenuste sisu, mitte teenuse osutaja või saaja põhjal.

67 Kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkt 6 põhimõtteliselt ei välista seda, et eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamine jaguneb erinevateks teenusteks, mis kuuluvad „eriotstarbelise investeerimisfondi haldamise" mõiste alla selle sätte mõttes ja mille suhtes kohaldatakse ettenähtud maksuvabastust isegi siis, kui neid osutab kolmandaks isikuks olev fondivalitseja (vt kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 3 kohta eespool viidatud kohtuotsus SDC, punkt 64 ja selle direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 5 kohta 13. detsembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-235/00: CSC Financial Services, EKL 2001, lk I-10237, punkt 23).

68 Neil asjaoludel tuleneb maksustamise neutraalsuse põhimõttest, et ettevõtjad peavad suutma valida organisatsiooni mudeli, mis kitsalt majanduse vaatenurgast neile kõige rohkem sobib, ilma et nad riskiks jätta oma tehingud välja kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 sätestatud maksuvabastusest.

69 Sellest tulenevalt kuuluvad kolmandaks isikuks oleva fondivalitseja osutatud haldamisteenused põhimõtteliselt kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 kohaldamisalasse.

70 Selleks, et fondide haldamis- ja raamatupidamisteenuseid, mida osutab kolmandaks isikuks olev fondivalitseja, saaks käsitleda maksust vabastatud tehingutena kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 mõttes, peavad nad igakülgselt hinnates moodustama eraldi terviku, mis täidab samas alapunktis 6 kirjeldatud teenusele omaseid ja olulisi ülesandeid (vt kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 5 kohta eespool viidatud kohtuotsused SDC, punkt 66 ja CSC Financial Services, punkt 25).

71 Osutatud teenused peavad seega puudutama eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisele omaseid ja olulisi elemente. Üksnes materiaalsed või tehnilised teenused, nagu arvutivõrgu paigaldamine, ei kuulu kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 alla (vt artikli 13 B osa punkti d alapunkti 3 kohta eespool viidatud kohtuotsus SDC, punkt 66).

72 Järelikult tuleb sedastada, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tuleb tõlgendada nii, et fondide haldamis- ja raamatupidamisteenused, mida osutab kolmandaks isikuks olev fondivalitseja, kuuluvad „eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamise" mõiste alla selle sätte mõttes siis, kui nad igakülgselt hinnates moodustavad eraldi terviku ja kui nad on eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamisele omased ja olulised.

73 Siseriikliku kohtu kohustus on tuvastada, kas põhikohtuasjas kõnealused teenused vastavad neile tingimustele.

74 Eeltoodust tulenevalt tuleb teisele ja kolmandale küsimusele vastata, et kuuenda direktiivi artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tuleb tõlgendada nii, et fondide haldamis- ja raamatupidamisteenused, mida osutab kolmandaks isikuks olev fondivalitseja, kuuluvad selles sättes nimetatud „eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamise" mõiste alla siis, kui nad igakülgselt hinnates moodustavad eraldi terviku ja kui nad on nende fondide haldamisele omased ja olulised. Seevastu ei kuulu selle mõiste alla sellised depoopanga ülesannetele vastavad teenused, mis on märgitud direktiivi 85/611 artikli 7 lõigetes 1 ja 3 ning artikli 14 lõigetes 1 ja 3.

Kohtukulud

75 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1. **Nõukogu 17. mai 1977. aasta kuuenda direktiivi 77/388/EMÜ kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta — ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas artikli 13 B osa punkti d alapunktis 6 nimetatud eriotstarbeliste investeerimisfondide „haldamise" mõiste on ühenduse õiguse autonoomne mõiste ja selle sisu ei või liikmesriigid muuta.**

2. **Kuuenda direktiivi 77/388 artikli 13 B osa punkti d alapunkti 6 tuleb tõlgendada nii, et fondide haldamis- ja raamatupidamisteenused, mida osutab kolmandaks isikuks olev fondivalitseja, kuuluvad selle sättes nimetatud „eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamise" mõiste alla siis, kui nad igakülgselt hinnates moodustavad eraldi terviku ja kui nad on nende fondide haldamisele omased ja olulised.**

Seevastu ei kuulu selle mõiste alla sellised depoopanga ülesannetele vastavad teenused, mis on märgitud nõukogu 20. detsembri 1985. aasta direktiivi 85/611/EMÜ avatud investeerimisfonde (UCITS) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta artikli 7 lõigetes 1 ja 3 ning artikli 14 lõigetes 1 ja 3.

Allkirjad